
CONCIO XVII.

THEMA: Congregamini, et venite, et accedite simul, qui salvati estis ex gentibus.

(ISAI. XLV, 20).

IDEA CONCIONIS

PROP. Cordi Iesu consociandum, quia centrum omnium cordium.

DIVISIO. Est centrum omnium: I. Creatione; II. Perfectione; III. Operatione.

PARS I. Est centrum omnium, creatione; quia genitum ut principium omnium: *a)* Quantum ad rerum creationem; *b)* Quantum ad rerum distinctionem; *c)* Quantum ad earum conservationem.

PARS II. Est centrum omnium perfectione, quia: *a)* Quidquid perfectionis invenitur in caeteris cordibus, summo gradu est in Corde Iesu; *b)* Quia quidquid perfectionis desideratur a caeteris cordibus, in Corde Iesu est, et ab Eo exhauriunt.

PARS III. Est centrum operatione: nam *a)* Omnia circa Illud moventur; *b)* Omnia ab Eo participant.

Exordium. Coadunationem in unum, omnium salvandorum per Christum redemptorem, et aditum eorum in Cor suum, velut ad centrum praenuntians Isaias, aiebat: « Congregamini, et venite, et accedite simul, qui salvati estis ex omnibus gentibus ». Non enim ex solis Iudaeis, sed ex gentibus etiam venit ad gregem suum efformandum. « Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere; et vocem meam audient, et fiet unum ovile et unus pastor » (1). Quam quidem coadunationem Christus praenuntiavit per

(1) IOAN. X, 16.

mortem suam efficiendam esse: « Et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum » (1). Id est: « Cum ē terra in crucem sublatus fuero, omnia traham ad me ipsum, omnes praedestinos ad salutem, ex quibus nemo est periturus. Verbum enim trahere efficaciam et virtutem invictissimam significat. Aut certe omnia hominum genera, sive in linguis omnibus, sive in aetatibus omnibus, sive in gradibus bonorum omnibus, sive in artium licitarum et utilium professionibus omnibus, et quidquid aliud dici potest, secundum innumerabiles differentias quibus inter se, praeter sola peccata, omnes distant, ab excellentissimis usque ad humillimos, a rege usque ad mendicum, omnia, inquit, traham ad me ipsum, ut sim caput eorum, et illi membra mea » (2). Nos vero dicimus: ut ego, Cor Iesu sim Cor eorum; et illi, membra de meo Corde viventia. Et quia hac de causa Cor Iesu venerari tenemur ut centrum omnium cordium, sequentem stabili propositionem.

Propositio. *Cordi Iesu consociandum, quia est centrum omnium cordium.*

Cor physicum Christi est in medio pectore eius, et quasi in medio superioris corporis, sicut in nobis. Cor ergo physicum est centrum membrorum corporis quae ab eo accipiunt esse, perfectionem et operationem. Primo enim creatur cor; et hoc primum in corporis formatione perficitur; et cor est quod primum operatur: operatio enim vitalis primo est in corde; dein caetera membra formantur, perficiuntur, et postea operantur propter cor. Sic ergo ad similitudinem cordis physici, Cor Iesu est centrum omnium cordium.

Divisio. I. *Creatione*; II. *Perfectione*; III. *Operatione*.

(1) IOAN. XII, 32.

(2) AUG. *Tract. 52 in Ioan.*

PARS I. — CREATIONE.

Sive caetera corda physice considerentur, sive symbolice, uti centrum habent Cor Iesu, ratione creationis. Ad cuius evidentiam considerandum est, humanitatem Christi esse centrum totius creationis: (et consequenter Cor Eius quod est centrum corporis sui). Quidquid enim extra Deum est, est vel corpus vel spiritus: cor ergo materiale Christi sicut totum corpus ad mundum corporeum pertinet: cor vero metaphysicum, sive anima, est ad mundum spirituum pertinens. Quia vero caeteri omnes spiritus creati fuerunt ad exemplar animae Christi in tempore creandae, et corpora creata fuerunt iuxta exemplar corporis eius in saeculo assumendo, omnia corda in ipso et secundum ipsum condita sunt, ut dicit Apostolus (1): « In ipso condita sunt universa in coelis et in terra, visibilia et invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates: omnia per ipsum et in ipso creata sunt, et ipse est ante omnes, et omnia in ipso constant ».

Triplici modo D. Thomas (2) Christum dicit esse genitum ut principium omnis creaturae. Primo quantum ad rerum creationem. Secundo quantum ad earum distinctionem. Tertio quantum ad conservationem in esse.

a) Quantum ad rerum creationem Christus est centrum omnium, quia est principium omnis creaturae « non formaliter quasi haec sit ratio generandi, sed eminenter et veluti consecutive; quia ex quo est Verbum Dei, sequitur ut etiam cuiusvis creaturae principium sit » (3). Nam « Deus omnia in sua sapientia dicitur facere, quia sapientia Dei se habet ad res creatas sicut ars aedificatoria ad domum factam. Haec autem forma et sapientia est Verbum. Et ideo omnia in ipso condita sunt, sicut in quodam exemplari, quia in Verbo suo

(1) *Ad Coloss. I, 16 et 17.*

(2) In epist. cit. loc. cit.

(3) Nota marg. *Ad Expos. D. THOMAE.*

aeterno creavit omnia ut fierent ». « Et hoc ad similitudinem artificis facientis artificium, ex hoc quod facit illud participare formam apud se conceptam, quasi involvens eam exteriori materia; sicut si dicatur quod artifex facit domum per formam rei, quam habet apud se conceptam » (1). Unde Apostolus dicit: « In ipso condita sunt universa », sicut D. Ioannes: « Omnia per ipsum facta sunt ».

b) Deinde est centrum omnium quantum ad rerum distinctionem; propter quod sequitur: « in coelis et in terra, visibilia et invisibilia ». Ideo per ipsum et in ipso creata sunt, corpora coelestia incorruptibilia, et corpora terrena corruptibilia; « in coelis et in terra »; contra Manichaeos asserentes haec a malo Deo, illa vero a bono Deo esse, nempe a Patre Christi. Et haec est distinctio secundum partes naturae corporeae.

Deinde etiam secundum distinctionem naturae creaturarum, quarum aliae spiritus, aliae corpora sunt. Et omnes, tam angeli quam corpora, per ipsum et in ipso creata sunt, contra Platonicos dicentes Deum per se et immediate solum Angelos, et per Angelos naturas corporeas efformasse. Unde Apostolus: « In ipso condita sunt universa visibilia et invisibilia ». Tandem est alia distinctio, quae est secundum ordinem et gradum in creaturis invisibilibus. Et secundum hoc est etiam Christus centrum omnium per creationem; nam, ut ait Apostolus: « Sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates, omnia per ipsum et in ipso creata sunt », quasi diceret: non dependent ab aliis principiis ordinatis; sed ab ipso uno, solo, vero Deo (2); et hoc contra Platonicos etiam, qui « dicebant in rebus diversas esse perfectiones; et quamlibet attribuebant uni principio; et secundum ordines earum perfectionum ponebant ordines principiorum; sicut ponebant primum ens, a quo participant omnia esse; et aliud principium ab isto, scilicet primum intellectum, a quo omnia participant

(1) Vid. THOM. loc. cit.

(2) D. THOM. loc. cit.

intelligere; et aliud principium vitam, a quo omnia participant vivere » (1).

c) Tertio; Cor Iesu est centrum omnium rerum quantum ad conservationem earum. Ipse est enim splendor gloriae et figura substantiae eius, « portansque omnia verbo virtutis suae » (2); id est imperio suo, secundum Glossam; id est seipso, qui est Verbum virtuosum ut exponit Angelicus. Unde D. Paulus: « Et omnia in ipso constant », « id est conservantur. Sic enim se habet Deus ad res, sicut Sol ad Lunam, quo recedente deficit lumen Lunae. Et si Deus subtraheret suam virtutem a nobis, in momento deficerent omnia » (3).

PARS II. — PERFECTIO.

Deinde: Cor Iesu est centrum omnium cordium perfectione. Et hoc duplici via demonstrari potest. Prima: quia quidquid perfectionis invenitur in caeteris cordibus, summo gradu est in Corde Iesu. Secunda: quia quidquid perfectionis desideratur a caeteris cordibus, in Corde Iesu est, et ab eo haurire possunt.

a) Centrum est medium a quo aliqua aequaliter distant. In his vero duplex relatio attendi potest; una, qua a centro procedant, sicut a Sole procedit omnis vis illuminativa, et calefactiva, et ignea in naturam; unde Sol est centrum totius lucis. Et in hoc sensu centrum vocatur principium, quasi dicatur solem esse principium, seu causam totius lucis physicae. Altera ratio in quantum ea, quae centrum circumstant, ad illud tendunt, sicut corpora gravia vi gravitatis feruntur ad ima usque ad centrum gravitatis. Et tunc centrum dicitur finis rei gravis, attrahens ad se omnia corpora gravia, in quo reposita quiescunt. Similiter Cor Iesu est centrum omnium cordium, quia est medium inter omnia, quae, in quantum creaturae

(1) Eod. loc.

(2) Hebr. I, 3.

(3) Ad Hebr. I, 3; D. THOM. Ad Coloss. in hunc locum.

sunt, aequaliter distant ab eo, distant enim in infinitum. A quo medio recipiunt quidquid perfectum habent, est enim in eo summo modo, velut in causa. Cor perficitur amando; sed quia nihil volitum quin praecognitum, perficitur et primo cognoscendo. Cor ergo aliquod in tantum erit perfectius, in quantum per cognitionem Deum perfectius attingat, et per meditationem, eum diligat, iuxta illud: « In meditatione mea exardescet ignis » (1). Per studium, in scientia sanctorum proficit: et per amorem, divinitati se vovit, mandata et consilia adimplendo; charitas enim est vinculum perfectionis (2), et mater, et magistra, et vita caeterarum virtutum, unde « qui non diligit manet in morte » (3).

Nunc autem tam cognitio divinorum, quam charitas Dei, ita sunt in Corde Iesu, quod est fornax ardens charitatis (ut supra dictum est conc. IX); et in eo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae (ut infra dicemus conc. XVIII et XIX). Unde sequitur quod quidquid perfectionis est in caeteris cordibus, summo gradu sit in corde Iesu.

b) Cor viatoris numquam plene quiescit. Sicut corpora gravia ad centrum suum, ita spiritus feruntur ad Deum, qui est centrum et finis eorum. Qui angor, in similitudinem sitis torquentis, sic exponitur a Propheta: « Sitivit anima mea ad Deum fortem vivum: quando veniam et apparebo ante faciem Dei? » (4). « Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus » (5). Ratio est quia: « non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus » (6). Et exules a patria « quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? » (7). Vere cantamus, suspirando, canticum clamoris, lacrymarum, et desiderii, quia

(1) *Psalm.* XXXVIII, 4.

(2) *Coloss.* III, 14.

(3) I IOAN. III, 14.

(4) XLI, 3.

(5) XLI, 2.

(6) *Hebr.* XIII, 14.

(7) *Psalm.* CXXXVI, 4.

ut ait D. Augustinus: « Fecisti nos Domine ad te; et inquietum est cor nostrum donec requiescat in te ». In ergo quomodo Cor Iesu est centrum omnium cordium; in eo enim invenitur quidquid desiderari potest. Quia vero conditi sumus ut perenniter in veritate aeterna firmemur, et bonitatem infinitam gustemus, et pulchritudine increata fruamur; omne quod in infirmitate positi appetimus, est vel sub specie recti, vel boni, vel delectabilis. Quaero ergo: quid verius Corde Iesu, qui, ut Deus, est ipsa increata veritas? Quid melius eo, quod est appetibilitate plenum? (ut dicimus supra conc. XII). Quid pulchrius illo, qui est splendor Patris, et figura substantiae eius? Mirum non est quod sancti sicut D. Thomas nullam aliam mercedem pro laboribus appeterent, nisi solum Iesum; vel pati et contemni sicut S. Ioannes a Cruce: vel aut pati aut mori sicut S. Theresia; vel non mori sed pati sicut S. Magdalena de Pazzis. Non est mirum quod pompas saeculares aspernarentur et noctes insomnes ducerent, et a patria exulare sustinerent, et in eremum secederent. Non est mirum quod nullam aliam scientiam discere vellent nisi solum Iesum: et nihil aliud appeterent nisi eum, in quo sunt omnia. « Deus meus et omnia ».

PARS III. — OPERATIONE.

Est tandem centrum omnium cordium operatione, qua animus ad divina se extollit: quod non fit nisi mediante gratia, quae advenit omnibus per Christum, de cuius plenitudine omnes accipimus.

Et haec operatio, qua omnia corda habent pro centro Cor Iesu, sicut Sol est centrum totius creationis visibilis, dupliciter est consideranda: Primo ex parte cordium, quae circa Cor Iesu moventur. Secundo ex parte Cordis Iesu, iuxta quod caetera corda moventur, et ab eo accipiunt virtutem operativam.

a) Primo: Cor Iesu est centrum omnium cordium operatione, quia omnia circa illud moventur, sicut circum Solem

in firmamenti loco manentem planetaria astra vias suas sequuntur. Unde per Isaiam: « Mihi curvabitur omne genu » (1). Et Apost. Paulus: « Omnia subiecta sunt ei » (2), vel quia Pater subiecit ei omnia, in quantum est homo, secundum Psalmistam: « Omnia subiecisti sub pedibus eius » (3), vel quia ipse Filius, ut Deus, subiecit sibi omnia, et sic potest omnia, quae potest et Deus Pater. Et in hoc sensu potest dici de Corde, quod scribit Apostolus: « Deus est qui operatur in vobis velle et perficere pro bona voluntate » (4). Quibus verbis, iuxta D. Thomam, Apostolus excludit quatuor falsas existimationes: unam hominum credentium quod homo per liberum arbitrium possit salvari absque divino auxilio. Contra hoc, dicit: « Deus est qui operatur »; « Sine me nihil potestis facere » (5). Alii omnino negant liberum arbitrium, dicentes quod homo necessitatur a fato, vel a providentia. Et hoc excludit cum dicit: « in vobis »; quia interius per instinctum movet voluntatem ad bene operandum. Tertia Pelagianorum, sicut prima dicentium, electiones esse a nobis, sed prosecutiones operum in Deo; quia velle est a nobis, sed perficere a Deo. Sed hoc excludit dicens: « et velle et perficere ». Quarta quod Deus facit omne bonum in nobis, et hoc per merita nostra. Hoc excludit cum dicit: « pro bona voluntate », scilicet sua, non pro meritis nostris; quia ante gratiam Dei nihil boni meriti est in nobis (6). Ideo sequitur quod quisquis in viam Dei progreditur, circa Cor Iesu movetur: motus enim est actio vitae datae nobis per Christum: « In ipso vita erat » (7).

b) Deinde, Cor Iesu est centrum omnium cordium operatione, ex parte Ipsius a quo caetera corda accipiunt poten-

(1) XLV, 24.

(2) I ad Cor. XV, 27.

(3) Psalm. VIII, 8.

(4) Ad Philipp. II, 13.

(5) IOAN. XV, 5.

(6) Expos. loc. cit.

(7) IOAN. I, IV.

tiam operandi, per quam circa illud moventur: « Amen, amen dico vobis, qui credit in me opera, quae ego facio, et ipse faciet, et maiora horum faciet » (1).

Unde D. Paulus: « Divisiones operationum sunt; idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus » (2).

Ad rem D. Thomas: « In his, quae per gratiam Spiritus Sancti conferuntur, tria oportet considerare. Primo quidem facultatem hominum ad operandum. Secundo auctoritatem. Tertio executionem utriusque. Facultas quidem habetur per donum gratiae; puta per prophetiam, vel potestatem faciendi miracula, aut aliquid huiusmodi. Auctoritas autem habetur per aliquod ministerium; puta, per Apostolatam, vel aliquid huiusmodi. Executio autem pertinet ad operationem ». Haec autem a Corde Iesu, et per illud omnia corda participant.

Et primo facultas quae habetur per donum gratiae. Nam « sicut in corpore naturali, caput habet omnes sensus, non autem alia membra, ita in Ecclesia, solus Christus habet omnes gratias, quae in aliis membris dividuntur, quod significatur Genesi, ubi dicitur quod fluvius egrediebatur ad irrigandum paradisum, qui inde dividitur in quatuor capita (3). Et quamvis dona gratiarum sint diversa, quae a diversis habentur, non tamen procedunt a diversis auctoribus. Ideo Apostolus: « Divisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus »; id est, Spiritus Sanctus qui est auctor omnium gratiarum » (4). Nunc autem Spiritus Sanctus est in nos effusus per Christum: « Si autem abiero, mittam eum ad vos » (5). Unde et omnes gratiae et facultas operandi, in nos per Christum pervenit.

Deinde auctoritas, quae procedit ex diversis ministeriis, etiam est a Christo: « Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero Evangelistas,

(1) IOAN. XIV, 12.

(2) I ad Cor. XII, 6.

(3) C. II, 10.

(4) Exp. D. THOM. in I ad Cor. XII, 4.

(5) IOAN. XVI, 7.

alios autem pastores, et doctores, ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi » (1). Nam ad gubernationem Ecclesiae requiruntur diversa ministeria et officia, unde praelati ministri dicuntur: « Sic nos existimet homo, ut ministros Christi ». Et quia haec diversa ministeria, quae etiam spectant ad decorem et perfectionem Ecclesiae, sunt a Christo, dicente Apostolo: « Et divisiones ministracionum sunt, idem autem Dominus » (2), etiam auctoritas, quae ea ministeria consequitur, est a Christo, et vice ipsius exercetur.

Tandem, executio facultatis, quae habetur per gratiam, et auctoritatis quae habetur per ministerium aliquod, est etiam a Christo. Ideo D. Paulus: « Divisiones operationum sunt, idem vero Deus qui operatur omnia in omnibus » (3). Ad rem D. Thomas: « Deinde ponit (Apostolus) distinctionem operationum, dicens: « Et divisiones operationum sunt » quibus aliquis in seipso bonum operatur, sicut per ministraciones ad proximum. Quae tamen procedunt ab uno principio: unde subdit: « Idem vero Deus, qui operatur omnia », sicut prima causa, causans omnes operationes. Ne tamen aliae causae videantur esse superfluae, subdit: « in omnibus »; quia in causis secundariis prima causa operatur: (4) « Omnia opera nostra operatus est in nobis » (5).

Consequentia. Ergo Cordi Iesu hic consociari debemus, ut in aeternum simus consocii gloriae ipsius. Et attendite; non dico Cordi Iesu sociandum, nam hoc ad hominem individuum spectat, qui per charitatem iam est socius et amicus Iesu; sed consociandum; id est collective, omnes simul ad Cor Iesu properemus; quod fit nomen dando associationi Apostolatus orationis, vel alii cuicumque sodalitati, sub ti-

(1) Ephes. IV, 11, 12.

(2) I ad Cor. XII, 5.

(3) Ib. v. 6.

(4) ISAI. XXVI, 12.

(5) Expos. D. THOM. in Paul. loc. cit.

tulo sacratissimi Cordis, ut gloria eius magisque augeatur: « Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur et aquilae » (1). Adeamus ergo ad illud, volatu aquilae spiritualis, id est non vanitate, vel humano quocumque respectu ducti, sed reparationis spiritu compulsi, laudantes eum in tympano et choro.

Affectus. O Cor Iesu! « Bonum Cor! bonum cor da mihi et mortalibus omnibus. Ecce quam misere et quam procul a te aberrant corda nostra! Eia; effunde super illa copiosam gratiam tuam, et ea iustae dominationi tuae penitus subiice, ac iure tuo tota posside; ingrata etiam atque rebellia clementer et potenter tibi servire compelle. Hoc imperium tuum sanctissimum et suavissimum constanter in ea exerce, ut ab omnibus profanis amoribus, et carnalibus desideriiis purgata, virtutibus autem tuis exornata, te unice colant et in te omnium desideriorum et amorum centro hic et in aeternum quiescant » (2).

Deprecatio. Cordibus nostris, omnipotens Deus, spiritum et unctionem dilectissimi Filii tui Iesu benignus infunde; ut nos uno spiritu et uno corde cum ipso unam eandemque hostiam immolantes, tibi etiam nosmetipsos munus aeternum offerre mereamur (3).

(1) MATH. XXIV, 28.

(2) NILLES, *Preces sodalitates. Petitio.*

(3) Ex Missa « Venite ».

